

Türkiye

Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Mehmet ATASEVER
Kamu İhale Kurumu Kurul Üyesi
(Sağlık Bakanlığı Strateji Geliştirme Eski Başkanı)

18.07.2018

Sağlık Hizmetlerinin ve Finansmanının Sürdürülebilirliği

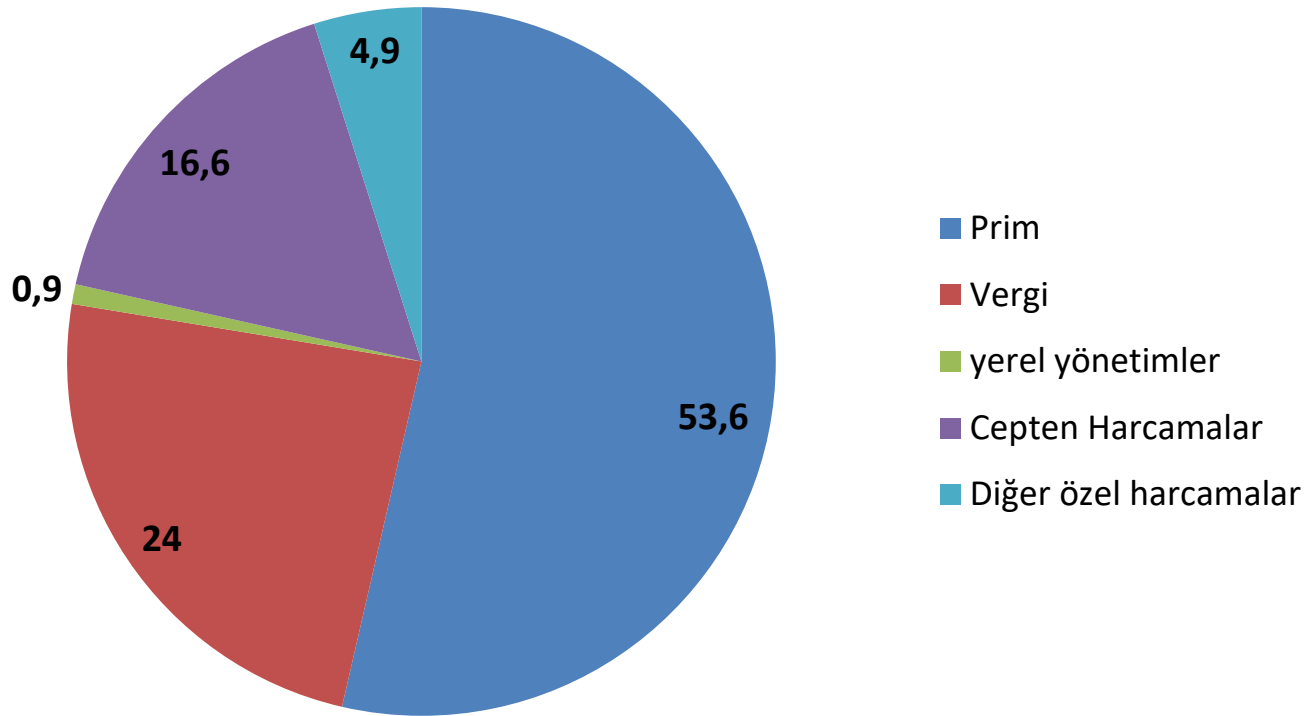
Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinin Finansman Yapısı

- Türkiye’de sağlık sisteminin finansman yapısı karma özellik göstermektedir.
- Bir taraftan belirli bir kesim için sağlık sigortacılığı (Bismark Modeli) uygulanırken diğer taraftan kamu yardımı (Beveridge Modeli) modeli uygulanmakta ve sistemin finansmanında özel harcamalar da pay almaktadır.
- Bu finansmanların yanında Türkiye’de düşük ölçekte olsa da özel sağlık sigortacılığı, sigorta sandıkları, vakıf üniversiteleri gibi kaynaklar ve hane halkının sağlık harcamaları (cepten harcamalar) olmak üzere özel sektör sağlık harcaması kullanılmaktadır.

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Grafik 1. 2016 Yılı Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinin Finansman Yapısı

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Tablo 1. Türkiye Sağlık Harcamaları, 2002- 2016, USD, SGP USD, TL, (Milyon), Türkiye

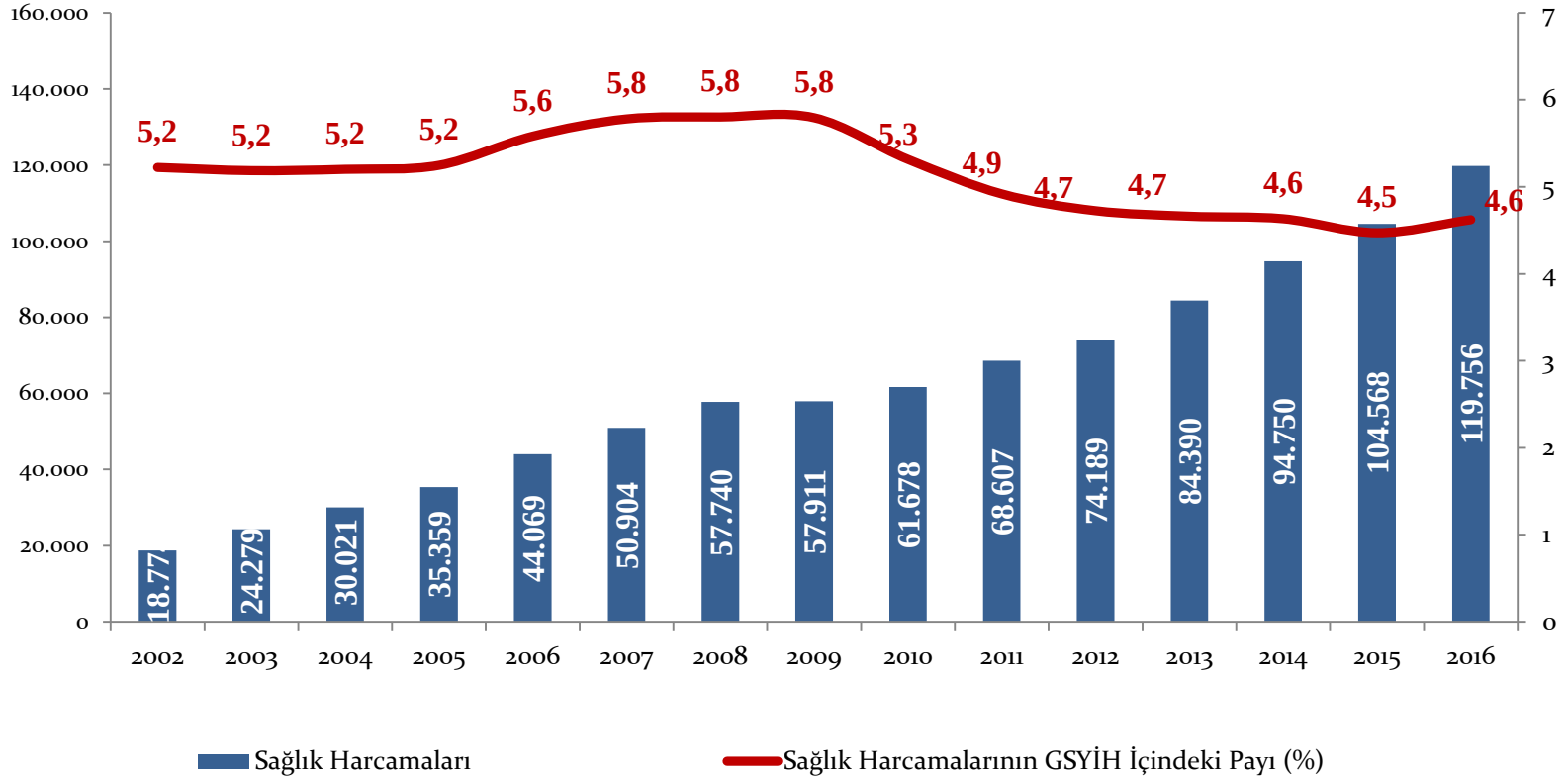
Yıllar	Tutar	Tutar (2016 Yılı Fiyatlarıyla)	Tutar (USD)	Tutar (SGP USD)
2002	18.774	66.051	12.467	31.753
2003	24.279	68.186	16.261	32.925
2004	30.021	77.636	21.107	37.889
2005	35.359	84.527	26.372	42.367
2006	44.069	96.123	30.793	52.326
2007	50.904	102.094	39.112	59.714
2008	57.740	104.852	44.659	65.616
2009	57.911	98.976	37.434	64.095
2010	61.678	97.096	41.108	67.142
2011	68.607	101.440	41.082	71.009
2012	74.189	100.735	41.377	72.744
2013	84.390	106.599	47.066	78.848
2014	94.750	109.950	43.304	82.506
2015	104.568	112.698	38.444	84.224
2016	119.756	119.756	39.638	89.114
2002-2016 Artış (%)	538%	81%	218%	181%

Kaynak: TÜİK

Son 15 yılda Türkiye’de sağlık harcamaları reel olarak %81 artmıştır.

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Grafik 2. Sağlık Harcamalarının GSYİH İçindeki Payı, (%), 2002-2016, Türkiye

Kaynak: TÜİK

2002-2016 yıllarındaki sağlık hizmetlerinde sağlanan gelişmelere rağmen sağlık harcamalarının GSYH içindeki payı %5,2 'den %4,6'ya düşmüştür.

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizyonu

Grafik 3. Kamu Sağlık Harcamalarının Sağlık Harcamaları İçindeki Payı, (2002-2016), (%)

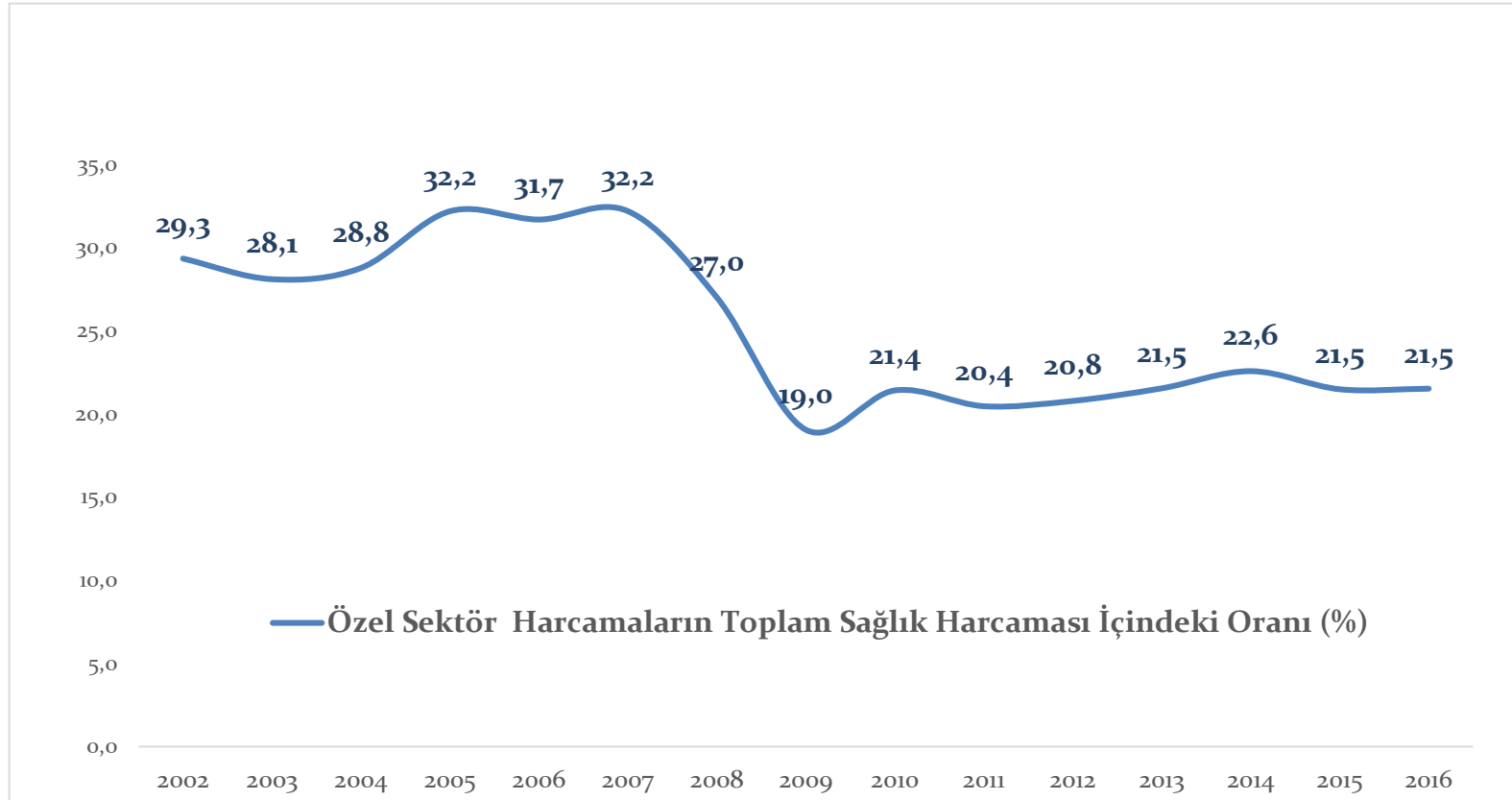

Kaynak: TÜİK

Kamu sağlık harcamalarının toplam sağlık harcaması içindeki payı 2002 yılında %70,7 iken 2016 yılında %78,5'e yükselmiştir.

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizyonu

Grafik 4. Özel Sağlık Harcamalarının Sağlık Harcamaları İçindeki Payı, (2002-2016), (%), Türkiye

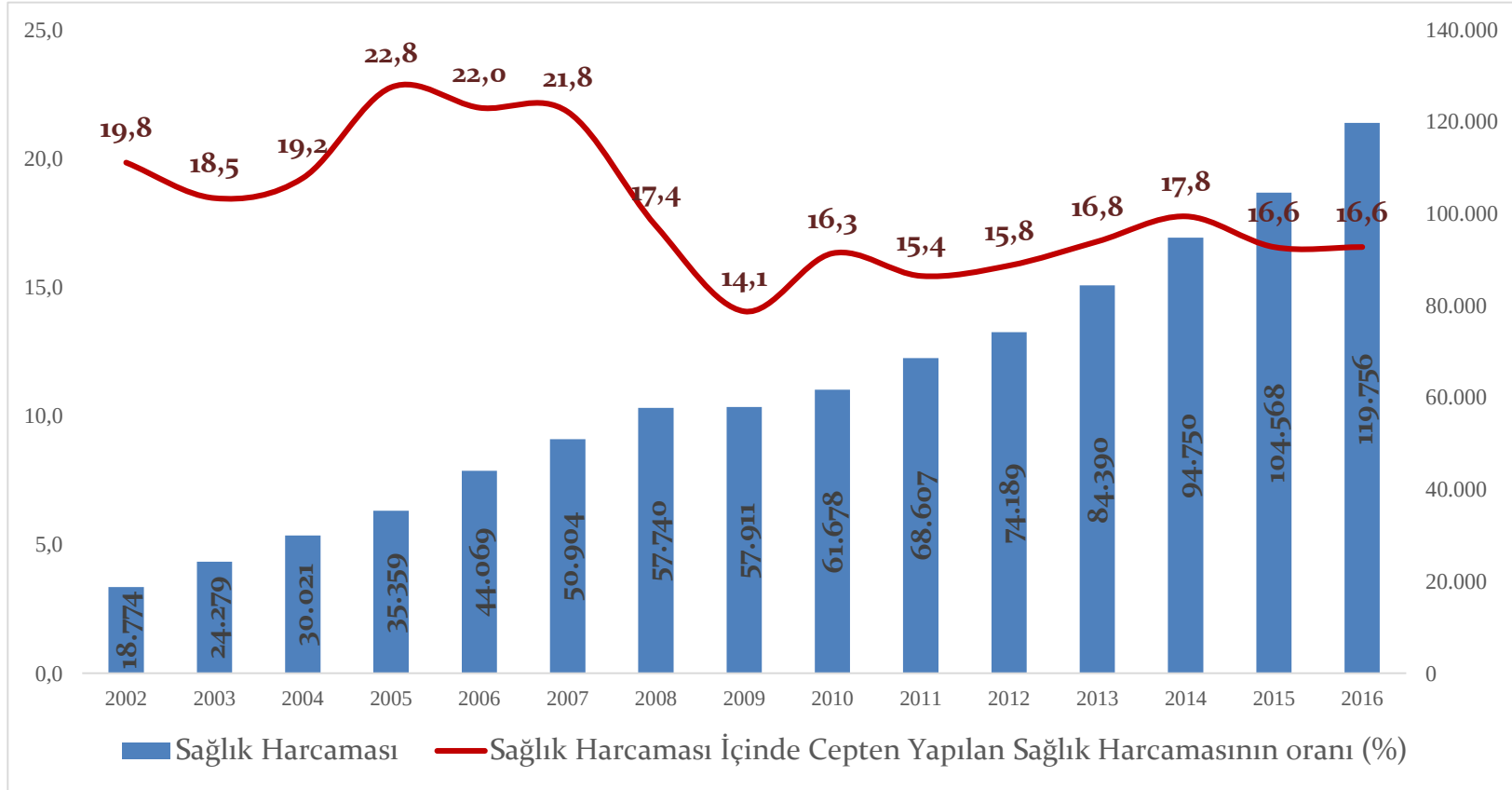

Kaynak: TÜİK

Özel sektör sağlık harcamalarının toplam sağlık harcaması içindeki payı 2002 yılında %29,3 iken 2016 yılında %21,5'e gerilemiştir.

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizyonu

Grafik 5. Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Sağlık Harcaması İçindeki Payı, (%), Milyon TL, 2002-2016, Türkiye

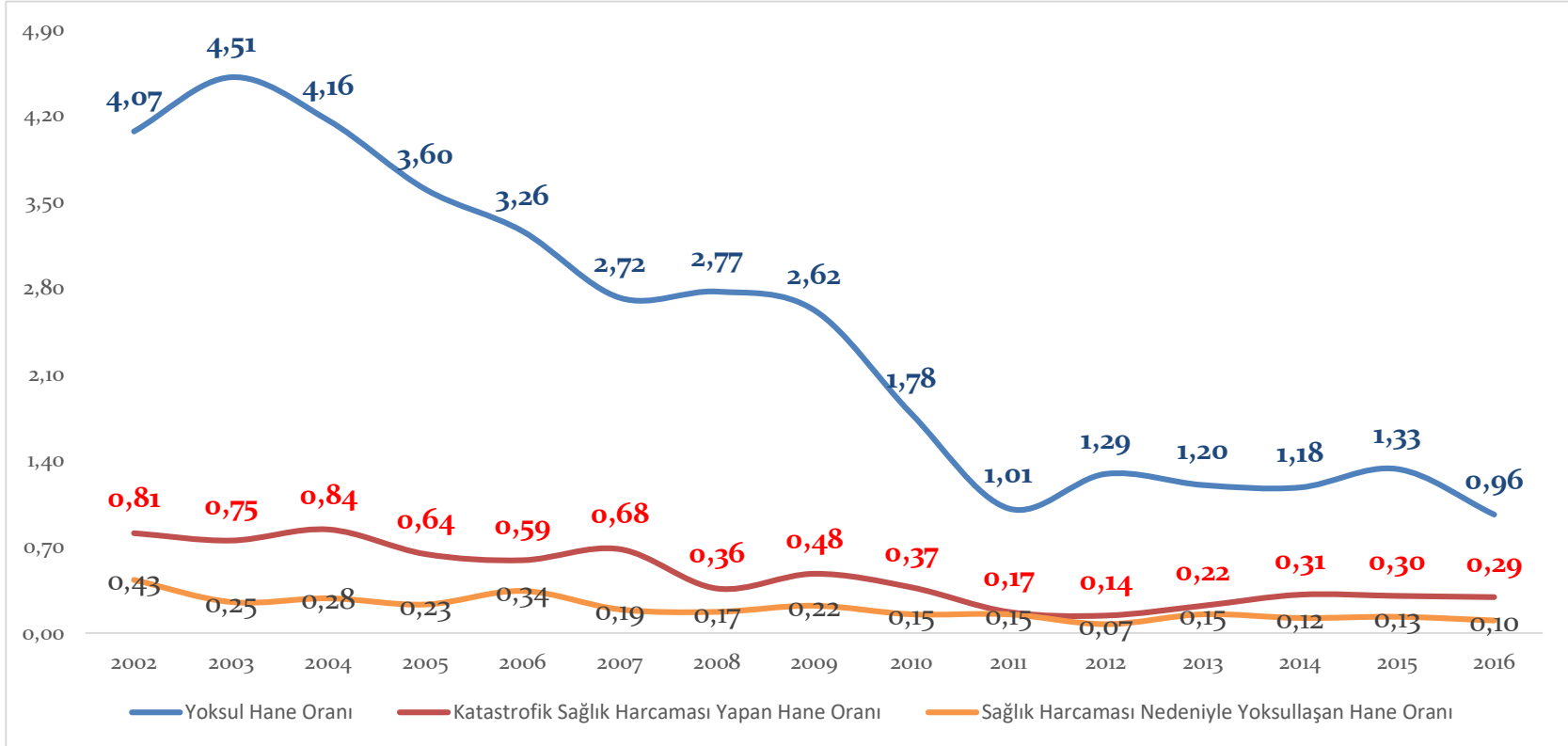

Kaynak: TÜİK

Toplam Sağlık Harcaması içinde cepten yapılan sağlık harcaması yıllar itibarıyla azalış göstermiştir. 2002 yılında %19,8 iken 2016 yılında %16,6'ya gerilemiştir

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizyonu

Grafik 6. Katastrofik Sağlık Harcamaları, 2002-2016, Türkiye

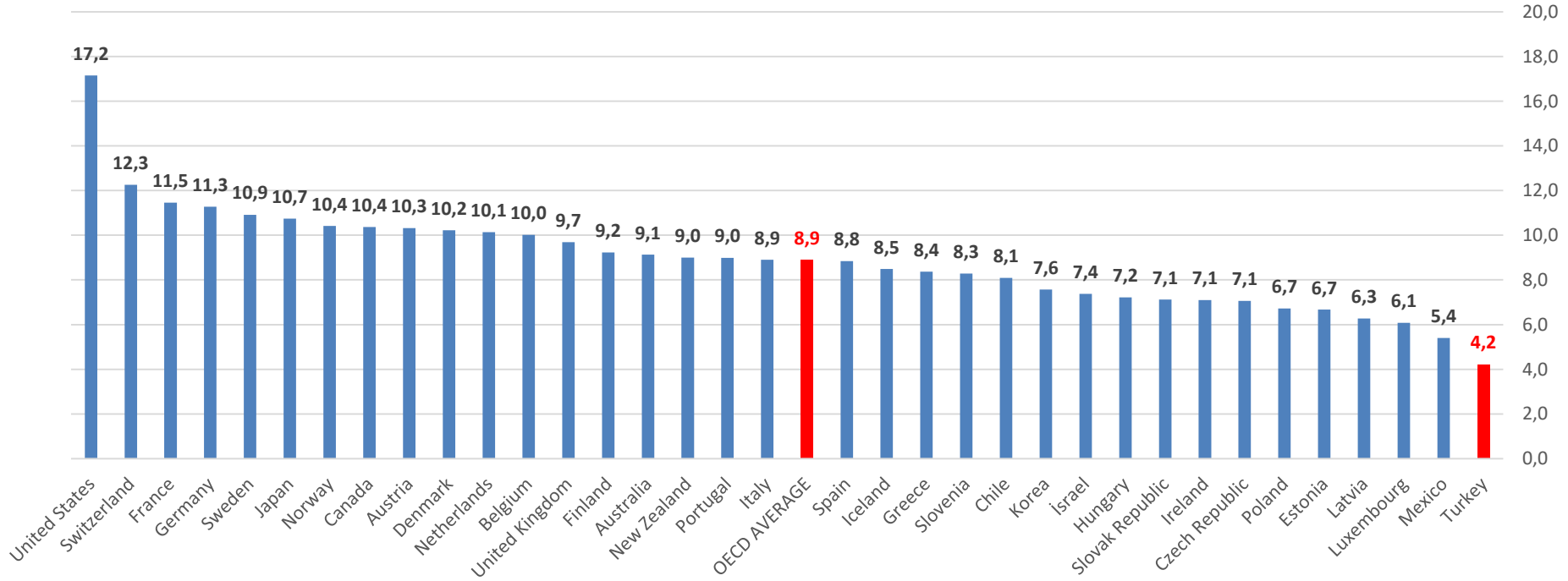

Kaynak: TÜİK

2002 yılında katastrofik sağlık harcaması yapan hane oranı %0,81; katastrofik sağlık harcaması nedeniyle yoksullaşan hane oranı ise %0,43 olarak bulunmuştur. 2016 yılında; katastrofik sağlık harcaması yapan hane oranı %0,29'a, katastrofik sağlık harcaması nedeniyle yoksullaşan hane oranı ise %0,10'a düşmüştür.

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Grafik 7. Sağlık Harcamalarının GSYİH İçindeki Payı, 2017, OECD

Kaynak: OECD Health Data 2018

OECD ülkelerinde sağlık harcamalarının GSYİH içindeki oranı % 8,9 iken Türkiye’de bu oran % 4,2 ile OECD ülke ortalamalarının yarısından daha azdır

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

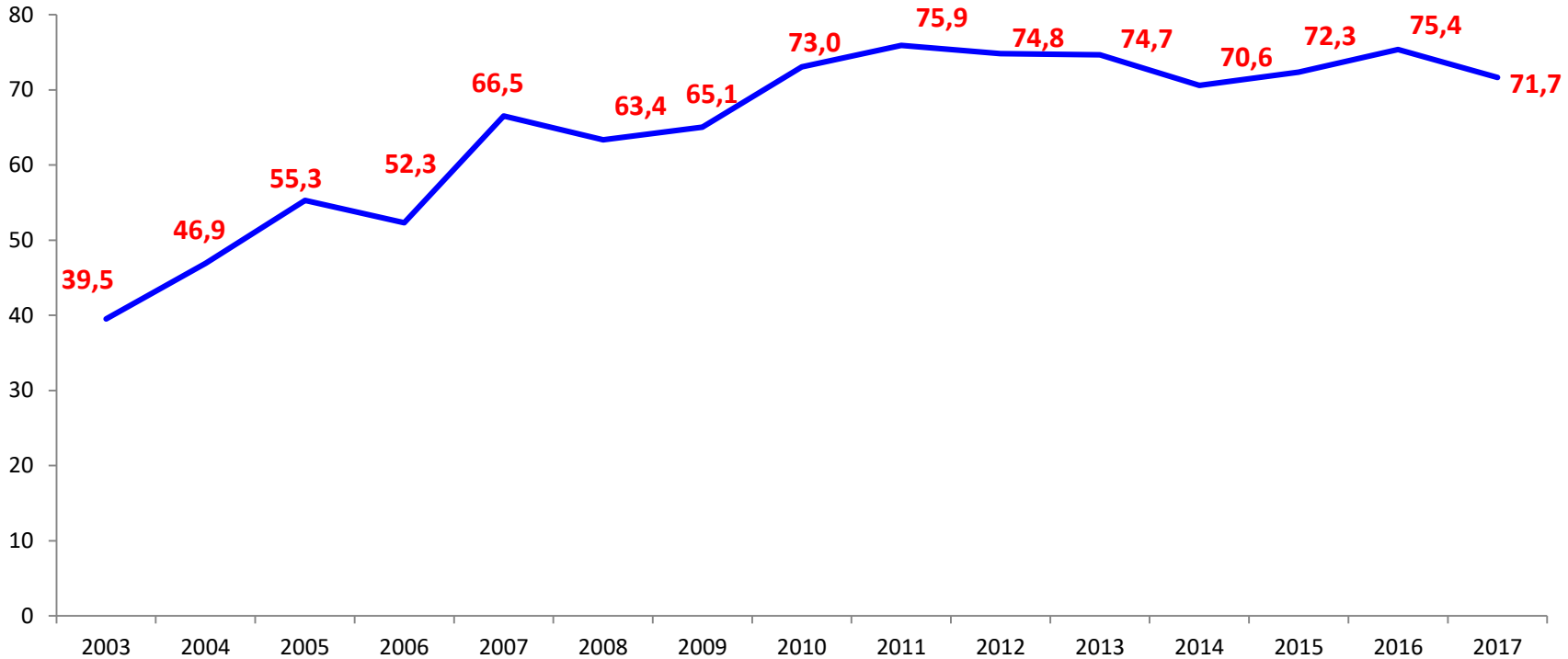
Türkiye Sağlık Göstergeleri

Tablo 2. Sağlık Göstergeleri	2002	2016
Doğumda Beklenen Yaşam Süresi	72,5	78
Bebek Ölüm Hızı (bin canlı doğumda)	31,5	9,7
Beş Yaş Altı Ölüm Hızı (bin canlı doğumda)	40,0	11,9
Anne Ölüm Oranı (yüz bin canlı doğumda)	64,0	14,7
Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Toplam Sağlık Harcamasına Oranı (%)	19,8	16,6
Katastrofik Sağlık Harcaması Yapan Hane Oranı (%)	0,81	0,29
Sağlık Hizmetlerinden Genel Memnuniyet Düzeyi (%)	39,5*	71,7 (2017)
10 Bin Kişiye Düşen Yatak Sayısı	24,8	27,3
100 Bin Kişiye Düşen Hekim Sayısı	138	181
100 Bin Kişiye Düşen Ebe - Hemşire Sayısı	171	257
Hekim Başına Düşen Ebe - Hemşire Sayısı	2,44	1,42

Kaynak: Sağlık İstatistik Yıllıkları

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Grafik 8. Yıllar İtibariyle Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet, (2003- 2017), Türkiye

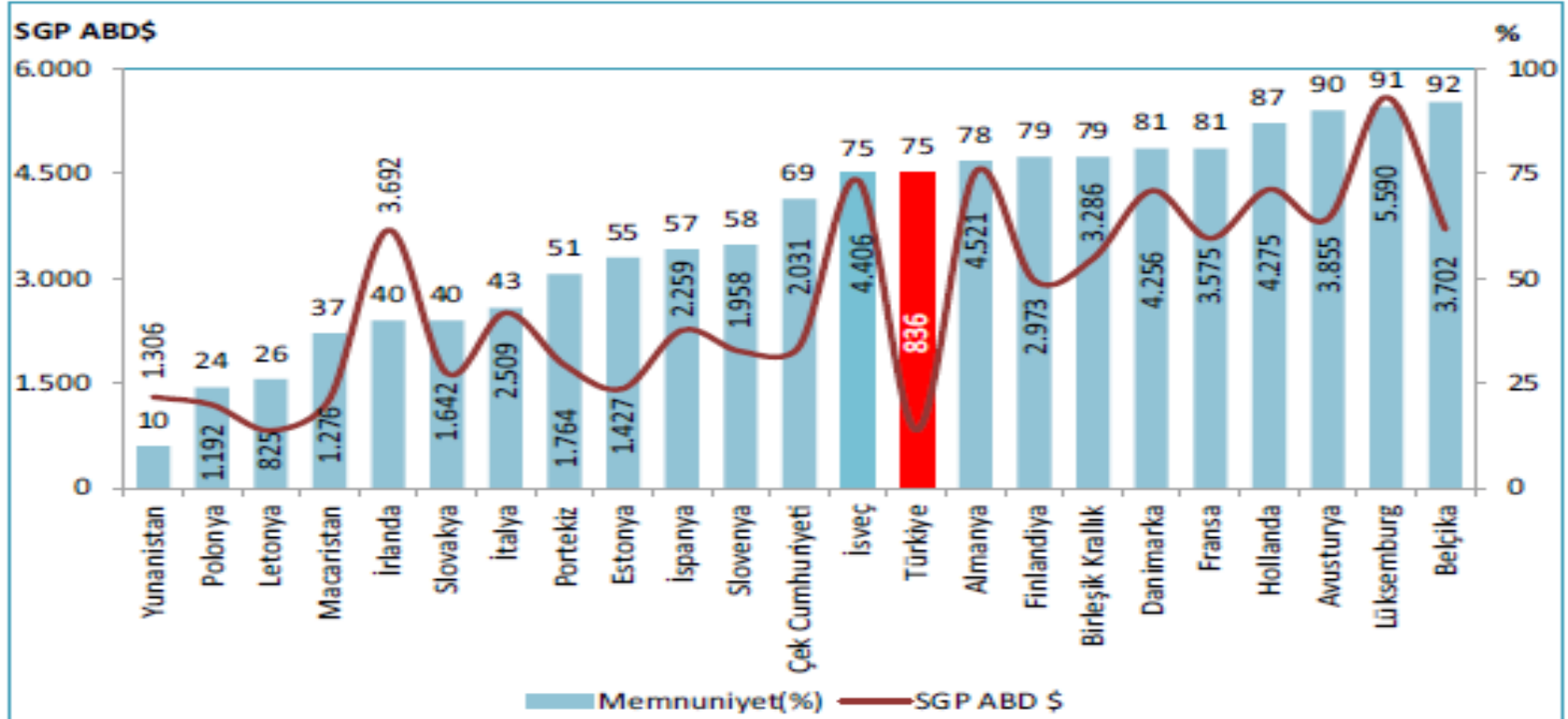

Kaynak: TÜİK

2003 yılında % 39,5 olan Türkiye’de sağlık hizmetlerinden memnuniyet oranı 2017 yılında % 71,7’ye yükselmiştir.

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Grafik 9. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet (%) 2014 ve Kişi Başı Kamu Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2015

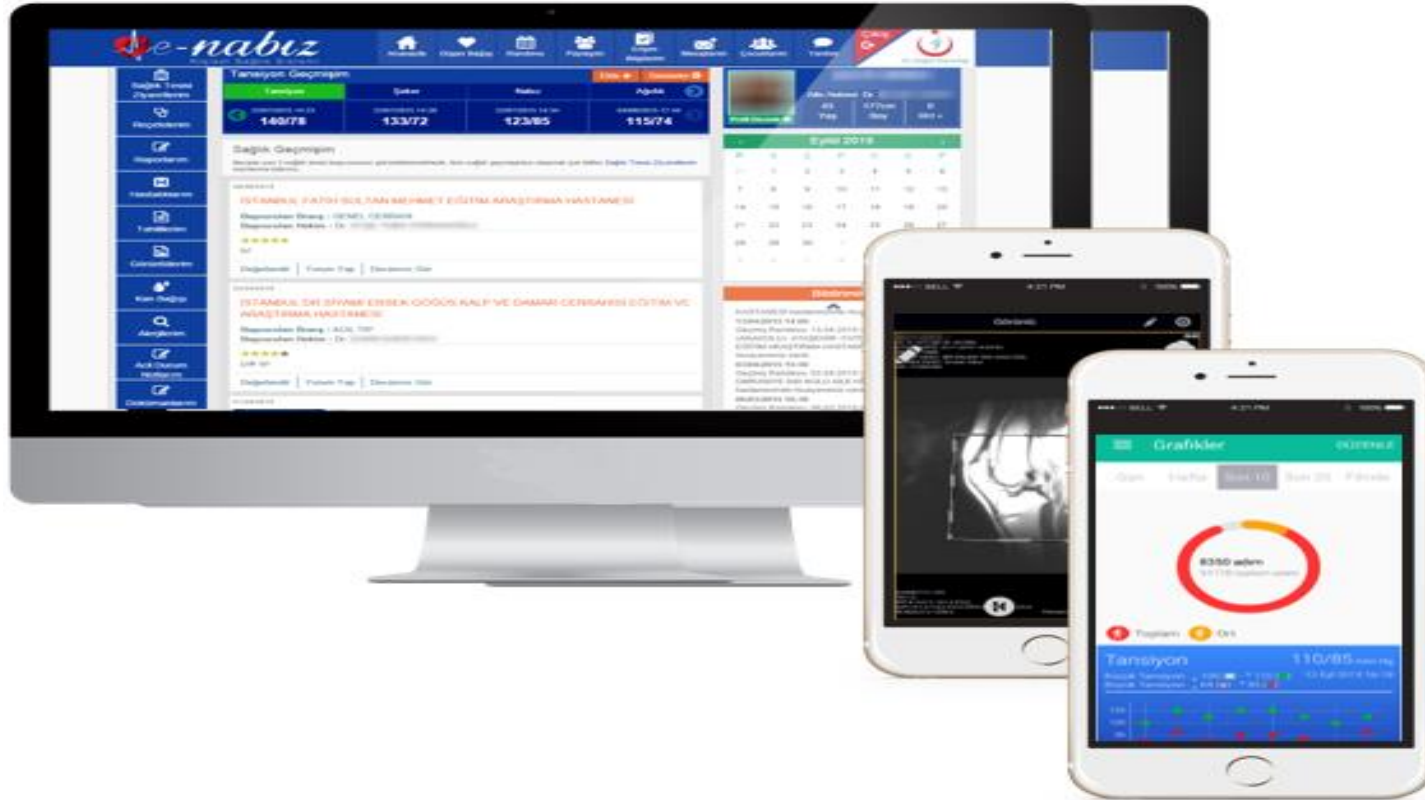
Kaynak: Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı

Türkiye 2016 yılında 836 dolar kişi başı kamu sağlık harcaması (SGP\$) yaparken sağlık hizmetlerinden memnuniyet oranı %75'dir. Oysaki bizim ile aynı memnuniyet oranına sahip İsveç bizim 4 katımızdan fazla para (4.406 SGP\$) harcamaktadır.

Türkiye Sağlık Sektörünün Potansiyeli

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizyonu

Sağlığın Potansiyeli; e-Nabız (Kişisel Sağlık Sistemi)

Sağlığın Potansiyeli; Teletıp/Teleradyoloji Sistemi

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Sağlığın Potansiyeli; Sağlık Turizmi

2008 yılında 74 bin 93 olan uluslararası hasta sayısı, 2015 yılında 392 bin 950'ye çıktı. 2018'de ise hedef 750 bine ulaşmak.

2023'te 2 milyon hasta 20 milyar dolar gelir

Türkiye, dünyanın turist girişleri açısından ilk on turizm destinasyonu içerisinde yer alıyor. Sağlık turizminde de parlayan yıldız haline gelen ülke, 2023 yılında 2 milyon hasta ve 20 milyar dolar gelir hedefliyor. Özellikle Ortadoğu sağlık turizmi için Türkiye diyor.

Turizmde son dönemde iyi rakamlar elde eden Türkiye'nin yüzü sağlık turizminde de gülüyor. Sadece medikal turizm açısından değil; termal turizm, spa-wellness, yaşlı ve engelli turizmi gibi birçok sağlık turizmi alanına hizmet verebilecek alt yapıya sahip ülkelerin başında geliyor. Araplar en çok saç ekimi, plastik ve estetik cerrahi, onkoloji, kadın doğum, göz, iç hastalıkları, çocuk sağlığı hastalıkları, ortopedi, genel cerrahi alanlarında Türkiye'yi ziyaret ediyor. Türkiye Sağlık Turizmi Derneği Genel Sekreteri ve Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Dilaver Tengilimoğlu "Türk turizminin uluslararası turizm geliri

indeki payı; 2000 yılında yüzde 1,6 iken, 2011 yılında bu oran yüzde 2,2'ye ulaştı. Yabancı turist sayısı 10,4 milyon kişiden, 31,5 milyon kişiye çıkarken, turizm geliri ise 7,6 milyar dolardan 23 milyar dolara yükseldi. 2015 yılında Türkiye'yi 41,6 milyon 2016 yılında, 32,6 milyon turist, 2017 yılında ise 32 milyon turist ziyaret etti" dedi. Türkiye sağlık turizmi alanında da önemli gelişme kat etti. 2008 yılında 74 bin 93 olan uluslararası hasta sayısı, 2015 yılında 392 bin 950'ye çıkmış olup, bunların yüzde 56'sı turistin sağlığı kapsamında, yüzde 44'ü ise medikal turizm kapsamında yer aldı. Bu sayının 2018 yılında 750 bin olma-

sı hedeflenmekte. Büyüme hızı en yüksek turizm türü olan sağlık turizminin yıllık büyüme hızı yaklaşık yüzde 20 civarında. Atılım Genel Yayın Yönetmeni Muhammed Arif İncegöl "Son 10 yıl içerisinde Türkiye'de sağlık turizmi sayısının arttığını görüyoruz. 10. Kalkınma Planı hedeflerine göre; Türkiye'nin orta vadede medikal turizmde dünyanın ilk 5 destinasyonu içerisinde olması ve 150 bin yabancı turistin ülkemizi ziyaret etmesi ve 750 milyon dolar gelir elde edilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca 10. Kalkınma planına göre medikal turizmden 5,6 milyar dolar, 2023 yılında ise milyon hasta ve 20 milyar dolar gelir hedeflenmektedir" açıklamasını yaptı.

SAĞLIK HARCAMALARI ENFLASYONUN 3 KATI

- Küresel sağlık harcamaları, global çapta öngörülen enflasyon oranının yaklaşık 3 katına ulaşarak 2017'de ortalama yüzde 9,5 oranında artış gösterdi. Marsh & McLennan Şirketler Grubu'nun uluslararası çalışanları hakkındaki faaliyet gösteren iş kolu Mercer Marsh Benefits'in "Mercer Marsh Benefits 2018 Dünyada Sağlık Trendleri Araştırması"na göre, şirketlerin yalnızca yüzde 14'ünün çalışanlarına çok kapsamlı koruyucu yaşam tarzı programları sunduğu ortaya çıktı. Ruh sağlığının da dünya genelinde en büyük üçüncü risk faktörü olarak öne çıktığının belirlendiği araştırmada, işverenlerin bu duruma yeterince eğilmediği, sigorta şirketlerinin yüzde 40'ına yakın bir kısmının da işveren sağlık sigortalarına terapi ve danışmanlık hizmetlerini dahil etmediği ortaya çıktı.

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Sağlığın Potansiyeli; Şehir Hastaneleri

Mersin Şehir Hastanesi

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Sağlığın Potansiyeli; Şehir Hastaneleri

TÜRKİYE'NİN SAĞLIK KRİTERİ DÜNYAYA ÖRNEK OLDU

Kayseri Şehir Hastanesi

Şehir hastanelerinin başarısı Afrika ve Türkiye Cumhuriyetleri'nden sonra Avrupa'nın da ilgisini çekmeye başladı

SAĞLIKTA yüksek kalite ve hizmetle Türkiye'nin gururu olan 4 şehir hastanesinden vatandaşlar tek kuruş ödemededen yararlanıyor. Yeni açılan Kayseri Şehir Hastanesi'nde tüm odalar ya tek ya da iki kişilik. Güleyle hizmet vermeyen personel için patrona ceza uygulanıyor. HAYRETTİN BEKTAŞ'IN HABERİ 28'DE

Fotoğraflar: Uğur YILDIRIM

Sağlık Bakanlığı Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) Modeli ile **42.199 yatak** kapasitesine sahip toplam **32 proje** yürütüyor. Bu Projelerin Sabit Yatırım tutarının **30 Milyar TL'yi** bulacağı tahmin ediliyor.

Kaynak; Sağlık Bakanlığı

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Sağlığın Potansiyeli; Yerli Tıbbi Cihaz

Sağlık Bakanlığı temmuzda 47 bin yerli tıbbi cihaz alacak

Sağlık Bakanlığı ilk kez MR ve Tomografi cihazlarını yerli girişimciden sağlayacak. Temmuzdaki ihaleyle 350 MR, 538 tomografi dahil 47 binden fazla cihaz alacak.

► **SAĞLIK** Bakanlığı, MR, tomografi gibi gelişmiş teknolojiye sahip tıbbi cihazların yerli üreticilerden tedariki için düğmeye bastı. Bakanlık söz konusu ileri teknolojiye sahip cihazların da aralarında bulunduğu çeşitli **mal alımları** için ihale başlattı. Sanayi İşbirliği Projesi kapsamında MR ve Tomografi cihazlarının yerli sanayi kuruluşlarından teminine ilişkin ilk ihale süreci başladı. Bu kapsamda Bakanlık aralarında 350 MR cihazı, 538 tomografi cihazı ile 3 bin 236 radyografi cihazının bulunduğu 47 binden fazla cihaz için ihale sürecini başlattı.

ÇOĞU ŞEHİR HASTANELERİNE

Söz konusu ihalenin temmuz ayında gerçekleşmesi bekleniyor. İhale sonrası alımı yapılacak cihazların büyük çoğunluğu yıl içinde faaliyete giren şehir hastanelerinin eksiklerini gidermek için kullanılacak. ► **Doruk ÇAKAR**

Maliyetler ve cari açık düşecek

► **SAĞLIK** Bakanı Demircan konuyla ilgili olarak, "Sağlıkta yerleştirme çalışmaları kapsamında tomografi MR gibi gelişmiş tıbbi cihazlar yerli ortaklar tarafından yapılacak. Yani yerli üretim sağlanacak. Bu yolla hem teknoloji transferi yapılacak hem de Türkiye'de üretilen ürünlerin ihracatı söz konusu olabilecek çalışmalar son aşamada kısa zamanda ihale süreçlerine geçilecek. Gelişmiş teknolojik cihazların yerli üretimine geçişle döviz tasarrufu sağlanacak. Maliyetler düşeceği için cari açık da düşecek" açıklaması yaptı.

Türkiye'nin 2017 yılında 2,1 Milyar Dolar tutarında Tıbbi Cihaz ithalatı vardır.
(Kaynak: Bilim ve Sanayi Bakanlığı)

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Sağlığın Potansiyeli; Yerli İlaç

13 bin metreka-
retik alan üzerine
kurulan tesis, yılda
11 milyon flakon, 9
milyon şırınga, 22
milyon kartuş ve
1 milyon liyofilize
üretim kapasitesi-
ne sahip olacak.

Milli Üretimin değeri artıyor

Biyoteknolojiye 1 milyarlık yatırım yapan Abdi İbrahim'in Başkanı **Nezih Barut** "Döviz bu kadar yüksekken milli üretimin değeri daha çok anlaşıyor" dedi

Milli molekül
için her türlü
desteğe hazırız

SAĞLIK Bakanlığı

Müsteşarı Prof. Eyüp Gümüş, milli molekül için her türlü desteğe hazırız dedi. **Sağlık Bakanlığı**, ABD'de gerçekleşecek dünya bio konvansiyonuna dev kadroyla katılacak. Türk yatırımcı ve Ar-Ge uzmanları Boston'da 4-7 Haziran'da biyoteknoloji alanında 16 binden fazla temsilciyle bir araya gelecek. Türkiye'yi de 120 katılımcı temsil edecek. **Safure CANTÜRK/ANKARA**

Eyüp Gümüş

Dün 400 milyon liralık yatırım-
la hayata geçirdiği Türkiye'nin en büyük **biyo-
teknolojik ilaç** üretim tesisi AbdiBio'nun açılışını yapan aynı zamanda 600 milyon liralık yatırım bedelli Steril Enjektabl ve Onkoloji Üretim Tesisleri'nin de temelini atan yerli ilaç üreticisi Abdi İbrahim'in Yönetim Kurulu Başkanı **Nezih Barut**, şirketin hep sıkıntılı dönemlerde büyüdüğünü, böyle dönemlerde yatırımı ertelenmenin ya da iptal etmenin yanlış bir karar olduğunu söyledi. "Özellikle kur bu haldeyken yerli ve milli olan üretimin değeri daha

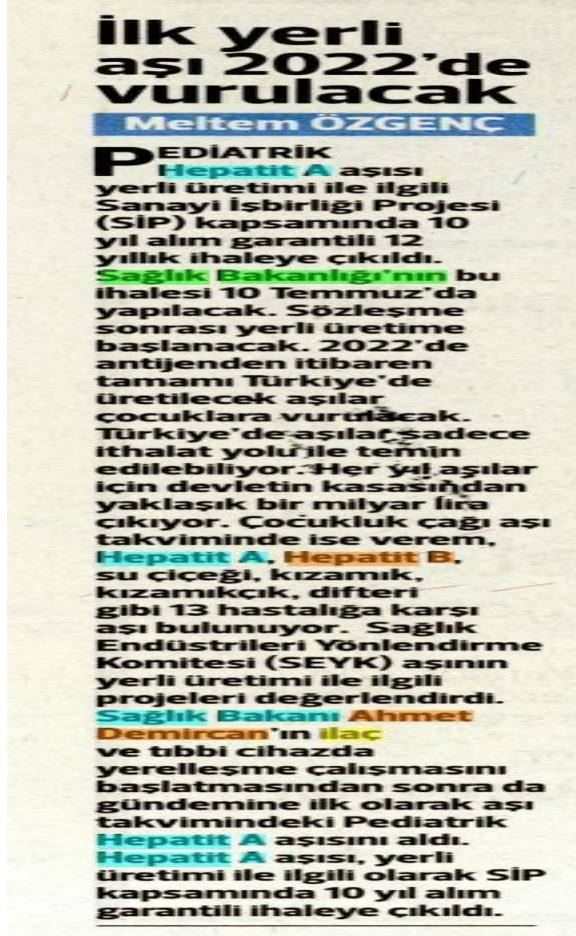
Pınar ÇELİK NACAR
EKONOMİ

çok anlaşıyor. İthal ilaç dış açığı en fazla tetikle-yen unsurların başında geliyor. Bu alanda ne kadar yerli ve milli olursak açığa o kadar hızlı ilaç oluruz" diyen Barut, bu yatırımın hedefinde ihracat olduğunu söyledi. ABD'nin enjekte edilebilir ilaçlar üzerine yoğunlaştığını dile getiren Barut, "Biz bu tesisle ABD'ye üretim ya da ihracat yapabiliriz. Vizyonumuzda hep ihracat var" dedi. Bir yandan da bu iki tesisle biyoteknolojide nitelikli ele-manlar yetiştireceklerini dile getiren Barut, işgücü alanındaki açığı da kapatmaya yönelik çalışmalarını kaydetti.

Türkiye'nin **2017 yılı eczacılık Ürünleri ithalatı 4,5 Milyar Dolar'dır.**
(Kaynak: TÜİK)

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Sağlığın Potansiyeli; Yerli Aşı

Yerli aşı için her şey hazır, talep bekleniyor

Milli aşı programının bir parçası olarak İdol Aşı ile 2013'te yerli yatırıma başlayan GSK, tüm hazırlıklarını tamamladı. GSK Türkiye Aşı İş Birimi Direktörü Yusuf Karagöz, "İhale yapıldığı taktirde pnömokok, HPV ve rotavirüsü aşılarını üretmeye hazırız.

Sağlık Bakanlığı 2017 yılında 845 Milyon TL tutarında aşı satın almıştır.
(Kaynak: Sağlık Bakanlığı)

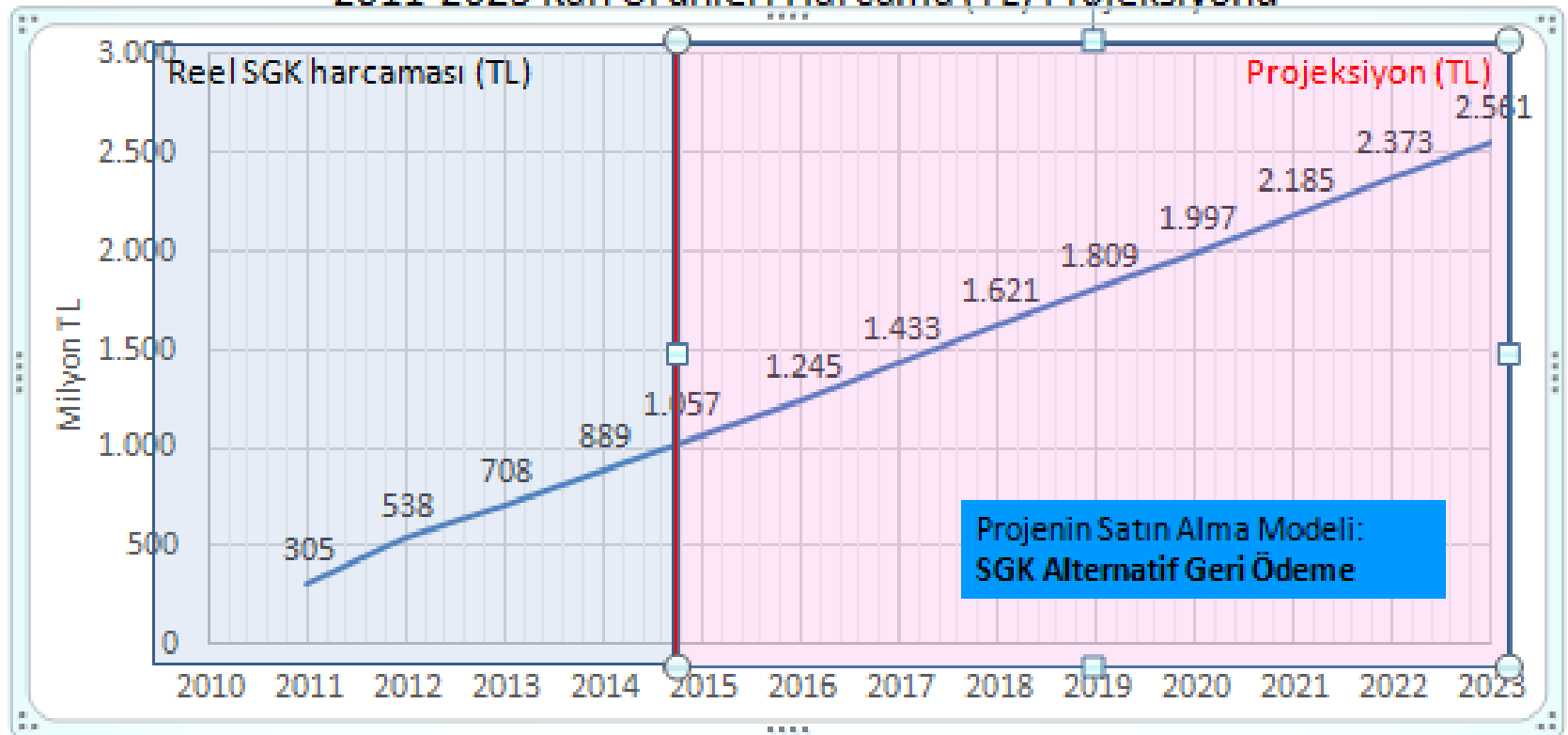
Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

Sağlığın Potansiyeli; Yerli Plazma (Kan Ürünleri)

Yerli Plazmadan Kan Ürünleri Üretimi Projesi

2011-2023 Kan Ürünleri Harcama (TL) Projeksiyonu

2016-2023 yılları arasında beklenen toplam maliyet **15.2 Milyar TL**

*SGK verileri

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

“Her gün bir yerden göçmek ne iyi,
Her gün bir yere konmak ne güzel
Bulanmadan, donmadan akmak ne hoş,
Dünle beraber gitti cancağızım
Ne kadar söz varsa düne ait
Şimdi yeni şeyler söylemek lazım”

(Hazreti Mevlana)

Sağlık Sektörünün Yapısal Reform İhtiyacı?

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

- **Sağlık Sisteminde Ne Yapılmalı?-1**
- Sağlık Bakanlığı Teşkilatı Yeni Sisteme Göre Yeniden Yapılandırılmalıdır.
- Üniversite Hastaneleri Yeniden Yapılandırılmalıdır.
- Bütün Kamu Sağlık Kurumlarında Süreç ve İş Akış Şemaları Çıkarılmalıdır.
- Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği Yenilenmelidir.

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

- **Sağlık Sisteminde Ne Yapılmalı?-2**
- Performansa Dayalı Ek Ödeme Sistemi Yeniden Kurgulanmalıdır.
- Sağlık Sisteminin Finansal Yönetimi Yeniden Kurgulanmalıdır.
- Kamu Hastanelerinde Maliyet Muhasebesi Uygulamasına Geçilmelidir.
- Sağlık Hizmet/Ürün Fiyatları Maliyet Esaslı Olarak Yeniden Düzenlenmelidir.

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

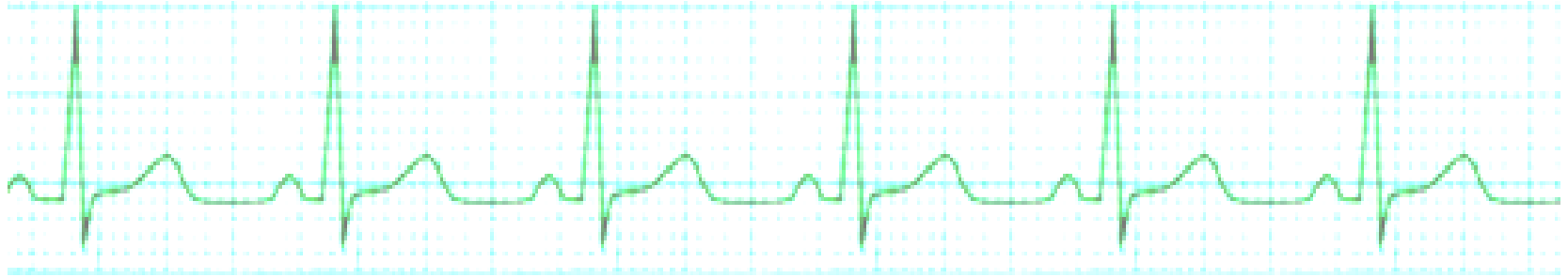
- **Sağlık Sisteminde Ne Yapılmalı?-3**
- Sağlık Yöneticileri İçin Objektif Nitelikler Belirlenmelidir.
- Sağlık Yönetici Okulu Oluşturulmalı ve Hizmet İçi Eğitim Programları Geliştirilip Uygulanmalıdır.
- Yöneticiler İçin Performans Uygulaması Yapılmalıdır.
- Sağlık Sistemindeki Gerek Yönetici Gerekse Diğer Personel İçin Yetki Ve sorumluluklar Net Olarak Belirlenmelidir.

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

- **Sağlık Sisteminde Ne Yapılmalı?-4**
- Etkin Bir İzleme Değerlendirme Sistemi Kurulmalıdır.
- Aile Hekimliği Sisteminin Etkinliği Artırılmalıdır.
- Acil Sağlık Hizmetleri AFAD Başkanlığı ile ilişkilendirilerek Yeniden Kurgulanmalıdır.
- Verimlilik Esasına Dayalı Sağlık İnsan Kaynakları Analizi Yapılmalıdır.

Türkiye Sağlık Sektörünün Revizasyonu

- **Sağlık Sisteminde Ne Yapılmalı?-5**
- Akılcı İlaç ve Tıbbi Malzeme Kullanımı Geliştirilmelidir.
- Elektronik Platformda Tıbbi Tedarik Yönetim Sistemi Kurulmalıdır.
- Sağlıkla İlgili Bütün Kaynakların Daha Etkin, Verimli ve Ekonomik Kullanımı İle İlgili Çalışmalar Yapılmadadır.
- Sağlık Hizmetlerinin ve Finansmanının Sürdürülebilirliği İle İlgili Çok Dikkatli Adımlar Atılmalıdır.

İlginize Teşekkür Ederim.

